

Aan de Vlaamse Regering

T.a.v. de heer **Jan Jambon**

Minister-President en Vlaams Minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

T.a.v. mevrouw **Hilde Crevits**

Viceminister-president en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

T.a.v. de heer **Bart Somers**

Viceminister-president en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

T.a.v. de heer **Ben Weyts**

Viceminister-president en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

T.a.v. mevrouw **Zuhail Demir**

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

T.a.v. de heer **Matthias Diependaele**

Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

T.a.v. mevrouw **Lydia Peeters**

Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken

T.a.v. de heer **Benjamin Dalle**

Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding

T.a.v. de heer **Jo Brouns**

Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Betreft: Landbouwers Turnhouts Vennengebied / advies

Ons kenmerk: 2022/3005SV2976 (gelieve bij elke briefwisseling te vermelden)

Datum: woensdag 15 februari 2023

Hooggeachte heer Minister-President,
Hooggeachte dame en heren Viceministers-President,
Hooggeachte dames en heren Ministers,

Ik schrijf u aan in mijn hoedanigheid raadsman van (onder meer) onderstaande grondeigenaars en/of landbouwexploitanten in en rond het Turnhouts Vennengebied. Zij wonen en/of werken in de gemeenten Ravels, Arendonk, Turnhout, Oud-Turnhout, Merksplas en Baarle-Hertog.

(namen van de mandaatgevers)

U vindt als bijlage bij deze brief een bede om mededogen, medemenselijkheid en voorzichtigheid die ik u namens hen bezorg. De voorbije maanden heb ik met deze mannen en vrouwen talloze gesprekken gevoerd. De bede vormt de neerslag van opmerkingen en bezorgdheden die in deze gesprekken steeds terugkwamen.

Ik dank u oprecht voor de tijd en de aandacht die u aan deze bede wil besteden. Zonder overdrijven is deze zaak voor hen van levensbelang.

Met oprechte hoogachting,
Stijn Verbist

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Stijn Verbist'. The signature is written in a cursive, flowing style with a large initial 'S' and a long, sweeping tail.

BEDE AAN DE VLAAMSE REGERING

OM MEDEDOGEN, MEDEMENSELIJKHEID EN VOORZICHTIGHEID

Hooggeachte dames en heren van de Vlaamse Regering,

In de conceptnota PAS dd. 23 februari 2022 staan omtrent het Turnhouts Vennengebied de volgende doelen geformuleerd:

“Doelen

Het ontwikkelingsplan moet leiden tot het realiseren van volgende doelen tegen 2030 die vastgelegd worden door de VR in de PAS:

- Bijkomende emissiereducties bovenop G8 die nodig zijn om tegen 2030 de afgesproken 50% reductie van de KDW-overschrijding van de stikstofgevoelige habitats te realiseren. Verkennende berekeningen geven aan dat hiervoor ruwweg een structurele, bijkomende emissiereductie van 100 ton NH3 bovenop G8 vereist is in de perimeter. Deze berekening wordt bij aanvang van de opdracht van de intendant verijnd door VITO. Daarbij kunnen Nederlandse reductiemaatregelen die in uitvoering zijn en voldoende juridisch geborgd zijn, worden meegenomen.

- Allocatie openstaande doelen voor 3110 en 3130 (10,7 ha voor 3110; 13,8 ha voor 3130)

- Buiten SBZ aangepaste bemesting in zones die hydrologisch in contact staan met venlocaties (intrekgebieden, afwateringsgebieden) in functie van wegwerken milieudruk om IHD-realiseatie mogelijk te maken. Om in een gunstige regionale staat van instandhouding te komen is vereist dat in 2050 minstens 90% van het tot doel gestelde areaal van habitattype zich in een gunstige toestand bevindt. - Binnen SBZ - aangepaste bemesting in functie van wegwerken milieudruk om IHD-realiseatie mogelijk te maken. (Opmerking: aangepaste bemesting bovenop maatregel G8)

- Hydrologisch herstel in het gebied om de realiseatie van de instandhoudingsdoelen binnen dit SBZ-H mogelijk te maken - Ontwikkelmogelijkheden lokale landbouw (incl. bij reconversie) worden bekeken i.f.v. heroriëntatie of verbreding van activiteiten, of wijzigingen in de bedrijfsvoering in overeenstemming met de kwaliteiten en bovenstaande doelstellingen van het gebied, samenwerkingsverbanden tussen landbouwers enz.

- Uitvoeren van specifieke maatregelen voor natuurinrichting en beheer in functie van het gebiedsgericht reduceren van deposities. Inrichtings- en beheermaatregelen in bestaande vennen zijn evenwel pas zinvol na oplossen van de structurele knelpunten. Daarbij wordt ook aandacht gegeven het reduceren van de eutrofiëring ten gevolge van zomerganzen.

- *Sociale en bedrijfseconomische begeleiding van betrokken landbouwers¹.*

De vooropgestelde timing om te komen tot een definitief ontwikkelingsplan is 2 jaar na definitieve vaststelling PAS².

We moeten u niet vertellen dat de voorgenomen definitieve PAS en de bijzondere vooropgestelde doelen, gericht op het Turnhouts Vennengebied, voor onze bedrijven, voor onze eigendommen, voor onze gezinnen en voor onze levens zeer ingrijpend (zullen) zijn.

Ook de **onzekerheid** over wat de **toekomst** zal brengen (lees: wat de Vlaamse regering over ons lot zal beslissen) is slopend. Het brengt een voor ons bijna onhoudbare stress met zich mee. Die spanningen wegen op onze gezondheid, op ons werk, op onze gezinnen en op onze innigste relaties.

Wij hebben in de krant gelezen dat ingebrekestellingen of procedures voor de rechtbank weinig indruk maken op de Vlaamse regering². Wij willen ook uit de polariteit blijven tussen enerzijds landbouw en anderzijds natuurverenigingen, tussen enerzijds landbouw en anderzijds (andere) bedrijven. Wij zijn ervan overtuigd dat deze tegenstellingen door diegenen die daarbij belang hebben, sterker in de verf worden gezet dan nodig.

Wij zijn er ons van bewust dat we slechts een kleine groep zijn, die op zich genomen electoraal weinig voorstelt. Wij hebben met politiek ook niks te maken. Wij doen niet aan politiek en wensen dat ook niet te doen.

Daarom richten wij ons tot u me deze bede om **mededogen**, **medemenselijkheid** en **voorzichtigheid**.

VOORZICHTIGHEID

Het stikstofdossier is een bijzonder complex dossier. Wij zijn ervan overtuigd dat de inzichten in dat dossier nog steeds voortschrijden. Er zijn studies die leiden tot bepaalde besluiten, maar nadere studies spreken die besluiten dan weer tegen. De maatregelen die de Vlaamse Regering mogelijk

¹ We zien dat de sociale en bedrijfseconomische begeleiding van de betrokken landbouwers het laatst geformuleerde doel is.

² “Voor elke landbouworganisatie die naar de rechtbank wil gaan, is er een milieuorganisatie die naar de rechtbank dreigt te gaan. Het beste antwoord daarop is snel landen in alle dossiers, met een goed akkoord”
https://www.standaard.be/cnt/dmf20230207_95803370.

zal vooropstellen zullen voor ons zeer ingrijpend zijn alsook definitief. Dat betekent dat de gevolgen voor ons mogelijk onomkeerbaar zullen zijn.

Daarom vragen wij u beleefd om dit dossier uiterst voorzichtig te willen behartigen.

Ook overheden kunnen zich immers schromelijk vergissen.

Er zijn, helaas, immers tal van voorbeelden waaruit blijkt dat overheidsoptreden niet het gewenste resultaat had, geen resultaat had of het omgekeerde resultaat had. Wat de Vlaamse regering de voorbije 25 jaar rond het Vlaams polderdorp Doel heeft beslist kan bezwaarlijk een voorbeeld van goed bestuur worden genoemd. In de tijd dat ingrijpende beslissingen werden genomen, leek het of het ondenkbaar was dat ze niet zouden worden genomen. Er werd afgeweken van een normale besluitvorming, zodat beslissingen die normaal door de Raad van State konden worden bestreden, in bijzondere decreten werden gegoten zodat de Raad van State buiten spel werd gezet. De gevolgen voor het dorp en voor zijn inwoners, voor de polder en voor het erfgoed, waren dramatisch en onherstelbaar. En we zwijgen nog van de enorme nutteloze kosten die in dit verband zijn gemaakt. Inderdaad stelden toen andere personen de Vlaamse Regering samen, maar dat is op zich niet zo relevant. Wij spreken u aan als overheid, als Vlaamse Regering – ongeacht welke personen of welke partijen deze Vlaamse Regering op dit ogenblik uitmaken. Wij verwijzen ook naar de kosten die de Vlaamse overheid heeft gemaakt (studiekosten, advieskosten, publiciteit en marketingkosten) om de zogeheten Lange Wapper in de wereld te zetten. Ook die brug over de stad Antwerpen was toen onontbeerlijk. Het was ondenkbaar dat ze er niet zou komen. Ook die kosten zijn allemaal nutteloos en zinloos geweest. We verwijzen naar talrijke andere infrastructuurprojecten die half begonnen zijn, nooit uitgevoerd of nooit in dienst genomen. Er werden mensen voor onteigend, ze hebben handenvol belastinggeld gekost en uiteindelijk hebben al dat leed en al die uitgaven nergens toe geleid.

Tot slot verwijzen we naar een van de grootste beleidsblunders, met name naar de Vlaamse ordening van de ruimte, of het volkomen gebrek daaraan – waarover hieronder meer.

Inderdaad heeft zich niet alleen de Vlaamse Overheid aan dergelijke verregaande blunders schuldig gemaakt. We zien ze ook op lokaal vlak, op Federaal vlak, in Brussel en in Wallonië. Het punt dat we willen maken is dat overheden ook maar mensen zijn, en dat mensen zich kunnen vergissen. Als wij als Vlaamse ondernemers een fout maken in onze bedrijfsvoering, zullen wij daarvan, en meestal wij alleen, de gevolgen dragen. Als een overheid echter een fout maakt, zullen vele anderen daarvan en daarvoor de rekening gepresenteerd krijgen.

Wij willen hiermee geen enkel verwijt formuleren noch een beschuldiging – maar wij willen u oprecht verzoeken om heel erg voorzichtig te zijn. Weet hierbij dat wij geenszins gekant zijn tegen milieu of klimaat. Uiteraard zijn wij bereid mee te denken en mee te werken aan een gedragen en duurzame oplossing.

MEDEDOGEN

Wij zijn in deze machteloos. U heeft de macht in handen. Onze impact is bijzonder klein en wij zijn ons daarvan bewust. We weten niet hoe we het u duidelijk kunnen maken hoe zwaar dit alles op ons weegt. Uiteraard gaat het over professionele belangen, over geld en over eigendom, maar het gaat ook over zoveel meer. Het gaat om ons leven, onze ouders en onze kinderen, om onze identiteit en om onze toekomst.

Wij zijn ons ervan bewust hoe moeilijk het is om tegen de overheid te procederen. Wij weten ook zeer goed dat als we nu een procedure starten, de rechtbank mogelijk pas een uitspraak doet na de volgende Vlaamse verkiezingen. De gerechtelijke achterstand bij het Hof van Beroep van Brussel is zo groot dat er tussen vandaag en een definitief uitspraak mogelijk meerdere Vlaamse legislaturen vallen. Wij hopen oprecht dat u zich daardoor niet onaantastbaar voelt, zonder te willen insinueren dat u dat zou doen.

U heeft over ons leven een grote macht, en omgekeerd is dat niet het geval. Er is in onze verhouding dus geen evenwicht. Wij vragen u daarom om mededogen en om mildheid. Wees niet nodeloos hard, ook niet als u meent dat u dit electoraal voordeel zou opleveren.

MEDEMENSELIJKHEID

Wij willen u beleefd vragen ons te zien als mensen, individuen, personen met een naam, met een geschiedenis, met een bestaan, met een gezin, met een leven. Wij durven u te verzoeken om ons ook als mensen te behandelen. Met wat er op de agenda van de Vlaamse Regering staat raakt u ons tot in de diepste kern van ons bestaan, van onze menselijkheid en van onze menselijke waardigheid. Wij vragen daarom om transparantie. Geef u ons alstublieft alle informatie, cijfers, modellen, berekeningen en studies waarop uw beleid is bestudeerd. Houdt u alstublieft rekening met andere inzichten, andere studies, andere berekeningen. Neemt u alstublieft geen nodeloos verregaande maatregelen, geen maatregelen waarvan het op vandaag niet zeker is dat ze het door u beoogde doel bereiken. En als het niet anders kan, biedt ons dan een correct en billijk perspectief, een

correcte vergoeding, en zo snel mogelijk duidelijkheid en zekerheid op dat vlak. Een van uw ministers liet zich op een bijeenkomst ontvallen dat aan landbouwers geen illegale staatssteun kon worden gegeven. Hoewel de Vlaamse overheid heel wat staatssteun en subsidies verleent, vragen wij geenszins om illegale staatssteun. Wij vragen om een correcte, menselijke behandeling. Met ruimte voor een correct en billijk perspectief en, desgevallend, een dito vergoeding. Wij gaan er van uit dat u voor zichzelf niet kan verantwoorden dat u in een verlangen naar politieke macht levens verwoest.

REMINISCENTIE AAN HET VLAAMS REGEERAKKOORD 2019-2024

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 wordt de loftrumpet gezwaaid van de Vlaamse Landbouw. Wij citeren:

“De Vlaamse voedingsindustrie is één van de grootste industriële werkgevers, en we zien de laatste jaren toegenomen investeringen (jaarlijks ruim 1,5 miljard euro). Ten opzichte van 2006 liggen de investeringen in de voedingsindustrie in 2016 meer dan 35% hoger. Iets meer dan 20.000 professionele landbouwbedrijven vormen de basis van een agrobusiness-complex dat bijna 135.000 mensen tewerkstelt en jaarlijks 61,7 miljard euro omzet genereert. Landbouwproducten en hun afgeleiden hebben een respectievelijk een aandeel van 11% en 12% in de totale Belgische in- en uitvoer. Het Belgisch handelsoverschot in agrohandelsproducten bedroeg in 2017 6,5 miljard euro. Het aandeel van Vlaanderen in de nationale landbouwimport en -export bedraagt resp. 83 en 85%.”

“Vlaamse land- en tuinbouwproducten behoren tot de wereldtop op vlak van kwaliteit en voedselveiligheid. Dit is het gevolg van vakmanschap, onderzoek en innovatie. Het is de ambitie van Vlaanderen om deze positie te versterken”.

Terecht staat er in dit regeerakkoord geschreven wat volgt:

“De Vlaamse primaire sector wordt geconfronteerd met vele uitdagingen, waaronder een lage rendabiliteit, prijsvolatiliteit, zwakke positie in de keten, de vraag van de consument naar bio die de lokale productie overstijgt, vakmanschap in evolutie naar sterke ondernemerschap, toegang tot landbouwgronden, subsidie-afhankelijkheid in verschillende deelsectoren en het terugdringen van de milieu- en klimaatimpact. Deze uitdagingen moet de sector kunnen aangaan in een niet-polariserend debat op basis van objectieve parameters, uitgaande van de realiteit in Vlaanderen.”

Dat is ook wat we vragen: een niet-gepolariseerd debat op basis van objectieve parameters, uitgaande van de realiteit in Vlaanderen. Vandaag zien we helaas het omgekeerde: een gepolariseerd debat, en informatie die ons niet wordt meegedeeld zodat de objectiviteit van de parameters niet eens kan worden gecontroleerd.

Dit kan toch niet de bedoeling zijn?

Die Vlaamse Realiteit is inderdaad wat ze is. De ruimtelijke ordening in Vlaanderen is allicht, naar Europese normen, van het allerlaagste niveau. Uiteraard bent u daar als individuele ministers niet verantwoordelijk voor. Niettemin betreft het wel voor het overgrote deel een politieke verantwoordelijkheid, de laatste decennia van de Vlaamse Overheid. Het is precies die ruimtelijke versnippering en dus ruimtelijke wanorde die vandaag mee verantwoordelijk is voor de nakende maatregelen. Wij zijn hier als individuele boeren niet verantwoordelijk voor, maar dreigen er de rekening van te moeten betalen. Dat is **niet sociaal** en **niet rechtvaardig**.

Geachte heer minister-president, geachte dame en heren viceministers-president, geachte dames en heren ministers. Tot hier onze oprechte bede. U las hierin geen verzoek tot uitstel. Dat vragen wij ook niet. Wij hopen op uw empathisch vermogen, op uw mededogen en uw vermogen tot medemenselijkheid.

Aangezien we in het regeerakkoord 2019 lezen dat Vlaanderen **sociaal en rechtvaardig** is (p. 68), en dat bij pogingen tot verbetering van de milieukwaliteit en het verminderen van de milieudruk in Speciale Beschermingszones rekening wordt gehouden met de **socio-economische impact**, durven wij te hopen dat onze bede door u wordt gehoord en dat u hiermee ten volle rekening zal houden met het nemen van voor ons zo belangrijke beslissingen.

U mag weten dat wij bang zijn, en dat we ons ook machteloos voelen. Hopelijk heeft u hiervoor begrip. Ook vandaag nog zijn wij uiteraard bereid om mee rond de tafel te gaan zitten, om in openheid en transparantie samen met u te werken aan een gedragen en duurzame oplossing.

Wij danken u oprecht voor uw aandacht en voor uw tijd. Deze zaak is voor ons, zonder overdrijven, van levensbelang. Wij zijn mee het Verhaal van Vlaanderen. Ons lot ligt in uw handen.

Met de meeste hoogachting en met hoopvolle groeten,

DE LANDBOUWERS IN EN ROND HET TURNHOUTS VENNENGEBIED, EN HUN GEZINNEN.